

SCENARIUSZ 6

TEMAT ZAJĘĆ: F JAK FONOGRAF

Część pierwsza:

1. Przywitanie

Tradycyjnie postaraj się rozpocząć zajęcia od przywitania, które pojawiało się już na poprzednich spotkaniach. W związku z nim podziel uczniów na dwie grupy. Poproś, aby oba zespoły ustawiły się w kołach, jedno wewnątrz drugiego. Teraz przypomnij dzieciom, że na każdym zajęciach obowiązuje nietypowy szyfr witania się. Wskaż, że wspomniany szyfr standardowo składać się będzie z konkretnych cyfr symbolizujących poszczególne, coraz to trudniejsze sposoby przywitania. Na przykład: „jeden – przywitanie się z zamkniętymi oczami”, „dwa – złapanie się za kostki”, „trzy – ustanie na palcach”, „cztery – przywitanie się po japońsku” itd. Warianty kryjące się pod poszczególnymi liczbami możecie ustalić samodzielnie pamiętając jednak o tym, że z kolejnymi zajęciami powinny być coraz bardziej skomplikowane. Teraz, tak jak zawsze poproś uczestników zajęć, aby złapali się za ręce i w stworzonych kołach zaczęli się przemieszczać (jedna grupa w prawo, druga grupa w lewo). Na twój znak, czyli podanie dowolnej liczby z szyfru uczniowie zatrzymują się. Następnie witają się z osobą stojącą naprzeciwko według sposobu kryjącego się pod wypowiedzianą przez Ciebie liczbą.

Chusta zapomnienia

Po przywitaniu się płynnie przejdźcie do realizacji proponowanej zabawy, która opisana została w ramach szybkiej rozgrzewki. Przygotuj około dwunastu różnych przedmiotów codziennego użytku (np. ładowarkę do telefonu, kartę miejską, zszywacz, gumy do żucia itp.). Następnie rozłóż je przed dziećmi i pozwól przez około trzydzieści sekund się im przyjrzeć. Po upływie wyznaczonego czasu przykryj przedmioty chustką. Teraz poproś,

aby każdy z uczniów po kolei nazywał jeden z przykrytych przedmiotów, bez powtarzania tych, które już wymieniono. Gra kończy się w momencie, gdy dzieci nie potrafią wymienić więcej przedmiotów, lub gdy wszystkie zostały odgadnięte.

2. Przypomnienie informacji z poprzednich zajęć

Postaraj się w kilku słowach podsumować i przypomnieć informacje z poprzedniego spotkania. Możesz na przykład zapytać, czego dzieci dowiedziały się na ostatniej lekcji? Jakie elementy zajęć najbardziej utkwily im w pamięci? Czy w związku z poprzednim spotkaniem chciałyby jeszcze o coś zapytać lub coś sobie przypomnieć?

3. Hasło na cito

Na każdych zajęciach w ramach krótkiej rozgrzewki umysłowej dzieci będą próbowały odgadnąć definicję wybranego terminu funkcjonującego w języku polskim. Głównym celem wprowadzenia takiego typu zadania jest pobudzenie myślenia twórczego oraz rozwijanie umiejętności budowania skojarzeń. Musisz pamiętać, że w definiowaniu wybranego słowa nie chodzi o precyzyjne podanie objaśnienia, a raczej o intuicyjne nakreślenie przez uczniów obszaru tematycznego i zastosowania. Zachęcaj, więc do podawania wszystkich odpowiedzi, które mogłyby stać się chociażby małą wskazówką prowadzącą Was do rozwiązania zagadki. Metodą, która ułatwi Ci pracę z uczniami nad tym zadaniem z pewnością będzie burza mózgów. Po wyczerpaniu odpowiedzi podawanych przez dzieci podsumujcie zgromadzone informacje i stwórzcie wspólną definicję.

**Hasło do rozszyfrowania na dziś:
KREATYWNOŚĆ**

4. Z kroniki Emilki Ranek

Do każdego scenariusza przypisana jest krótka i prosta fabuła, w której pojawia się Emilka Ranek. Dziewczynka uwielbia czytać kroniki wynalazków i co rusz wyciąga na światło dzienne zaskakujące fakty. Postaraj się w ciekawy sposób relacjonować uczestnikom zajęć jej niesamowite odkrycia. Pamiętaj, że proponowaną fabułę możesz dowolnie modyfikować do wieku i potrzeb dzieci.

***

Dziś na pierwszych zajęciach Emilka miała muzykę. Dziewczynka nie przepadała za tymi lekcjami, ponieważ uważała, że nie ma talentu muzycznego. W rodzinie Ranków tylko prababcia Apolonia, czyli mama dziadka Anatola potrafiła przepięknie śpiewać. W albumie można znaleźć też kilka fotografii, na których prababcia stoi w pobliżu różnych instrumentów. Niestety Emilka nie potrafiła ani grać, ani tym bardziej śpiewać. Zawsze się tego wstydziła myśląc, że jest osamotniona w braku tych umiejętności. Aby trochę poprawić swoje oceny z muzyki dziewczynka zaproponowała, że na następne zajęcia przygotuje prezentację dotyczącą opatentowania pierwszego fonografu. Pozytywnie zaskoczony nauczyciel od razu zgodził się na propozycję Emilki. Wiedział, bowiem, że jest to uczennica, która zawsze rzeczowo wypełnia swoje obowiązki, dlatego jej wystąpienie z pewnością będzie ciekawe i wartościowe.

Emilka zaraz po zajęciach razem z dziadkiem poszła do archiwum, aby przyrzeć się teczce, w której opisana była historia powstania fonografu, czyli pierwszego odtwarzacza muzycznego. Zanim jednak to nastąpiło, tak jak zawsze zaparzyła dziadkowi Anatolowi rumianek i zaniósła gorący kubek wprost na jego rozsypujące się biurko. Trzeba przyznać, że przydałaby się mała modyfikacja miejsca pracy dziadka. Niestety dziadek nie wyrażał zgody na jakiegokolwiek zmiany. Uparcie twierdzi, że kocha swoje stanowisko pracy i jest do niego przyzwyczajony jak kot do mleka. Emilka nie drążyła już tematu i stwierdziła, że skoro dziadkowi jest tam dobrze to może faktycznie nie należy tego zmieniać.

Podeszła, więc do archiwalnych półek, sięgnęła dokumenty patentowe fonografu i zaczęła czytać...

Pierwsze próby graficznego utrwalenia fali dźwiękowej podjęto ponad 200 lat temu, bo dokładnie w roku 1807. Zajął się tym niejaki Thomas Young, który przy okazji prac nad urządzeniami do pomiarów i badań w dziedzinie akustyki stworzył coś, co można nazwać praprzodkiem fonografu. Udało mu się nawet zapisać ślad na papierze pokrytym sadzą, który sprawnie przesuwiał się pod igłą wprawioną w drgania przez falę akustyczną. Uczony dbając o utrwalenie powstałego śladu pokrywał go łatwo dostępnym wtedy olejem lnianym. Niestety na tym etapie zakończyły się jego prace.

W praktyczny sposób starał się to wykorzystać inny uczony budując w 1857 roku podobne urządzenie, jednakże on również nie potrafił odtworzyć zapisanego w ten sposób dźwięku. Udało się to dopiero genialnemu samoukowi Thomasowi Edisonowi. W 1877 roku rozpoczął prace nad udoskonaleniem istniejącego już sprzętu. Tak jak poprzednicy, on również zastosował cylinder, chociaż początkowo do zapisu dźwięku zamierzał wykorzystać płyty. Podczas nagrywania w jego fonografie cylinder obracał się i jednocześnie przesuwiał wzdłuż swojej osi tuż przed modułem rejestrującym. Moduł składał się z rylca połączonego z membraną umieszczoną na końcu trąbki, która pełniła rolę mikrofonu. Fala dźwiękowa wprawiała membranę w drgania, które były przenoszone na rylce. Ten z kolei wycinał rowek na miękkiej powierzchni wałka pokrytego folią cynową. Do odtwarzania tak zapisanego sygnału stosowano ten sam aparat tyle, że zamiast rylca trzeba było zamontować w nim igłę. Ona również była połączona z odpowiednią membraną, której drgania zamieniane były z powrotem na fale akustyczne. Fonografu słuchało się przez słuchawki lub przez dodatkowo wmontowaną tubę, która wzmacniała sygnał.

Pod koniec listopada 1877 roku Thomas Edison zapisał w swoim notatniku, że udało mu się wykonać w pełni sprawne urządzenie do zapisu i odtwarzania dźwięku. W związku z tym, już 4 grudnia dokonał pierwszej publicznej prezentacji fonografu. W obecności pracowników swojego

laboratorium nagrał na wałek rymowanekę: *Mary had a little lamb* (Mary miała baranka), po czym odtworzył nagranie¹.

Edison szybko uzyskał patent na swój wynalazek i niezwłocznie przystąpił do jego promocji. Rok później postanowił powołać do życia firmę produkującą fonografy. Tym sposobem twórca obalił istniejące wówczas przekonanie, że dźwięku nie można w żaden sposób przechowywać. Niestety mimo początkowego entuzjazmu i zainteresowania wśród ludności firma szybko upadła. Okazało się, że produkowane przez niego fonografy były dalekie od ideału, stąd też ludzie nie chcieli ich już kupować. Odtwarzany dźwięk był krótki, a ponadto bardzo niewyraźny.

W tym miejscu postawiona została kropka. Emilka stwierdzając, że ma już wystarczającą wiedzę na temat pierwszego odtwarzacza muzycznego odłożyła przeglądaną dokumentację na miejsce. Od tej chwili nie mogła się doczekać prezentacji wystąpienia, które zobowiązała się przygotować na zajęcia.

5. Efektywne obowiązki

Poproś uczestników zajęć o uzupełnienie metryczki patentowej, która znajduje się na początku Kart Pracy. Następnie zleć wykonanie pierwszych pięciu ćwiczeń umieszczonych tuż pod nią. Są to przykłady zadań umożliwiające rozwijanie refleksu, pamięci oraz spostrzegawczości. Ich celem jest także pobudzanie kreatywności oraz myślenia twórczego. W niektórych ćwiczeniach pojawiają się również elementy techniki słowa przypadkowego. Dzięki niej uczniowie nauczą się jak w nietypowy sposób podchodzić do rozwiązywania problemów twórczych. Ponadto wyćwiczą także umiejętność abstrahowania, budowania analogii, oraz tworzenia odległych skojarzeń. W efekcie końcowym zachęceni będą również do podejmowania prób wdrażania swoich pomysłów do życia codziennego. Pamiętaj, że podczas wykonywania niektórych z tych ćwiczeń bardzo ważna jest koncentracja oraz skupienie. Zadbaj więc, aby w czasie ich realizacji w sali panowała cisza, a dzieci wzajemnie sobie nie

---

¹ *Księga wynalazków*; Sławomir Łotysz, (2018), wyd. Dragon, Warszawa; str. 88 – 89.

przeszkadzały. Czas przeznaczony na wykonanie ćwiczeń wynosi około piętnastu minut.

6. Kostki w ruch

Regularne wykonywanie ćwiczeń związanych z kostkami do gry znacznie poprawia pamięć i spostrzegawczość uczniów. Ćwiczy refleks oraz umiejętność wzrokowego zapamiętywania informacji. Po krótkim czasie dostrzec można naprawdę zaskakujące efekty. Kluczem do sukcesu jest jednak regularność oraz stopniowe podnoszenie poprzeczki w indywidualnym dla każdego uczestnika tempie. Powinieneś wiedzieć, że ćwiczenie z kostkami polega na rzuceniu kilkoma sześciennymi kostkami do gry, migawkowym spojrzeniu się na nie a następnie zasłonięciu ich rękoma i próbie odtworzenia w pamięci sumy wyrzuconych oczek. Zaczynajcie ćwiczenie od liczby kostek, na których skończyliście trening poprzednim razem. Stopniowo zwiększajcie liczbę kostek pamiętając o tym, że każdy z uczestników zajęć powinien ćwiczyć we własnym tempie. Aby uzyskać jak najlepsze efekty postaraj się przeznaczyć na to ćwiczenie około 10-15 minut oraz spróbuj zachęcić uczestników zajęć do wykonywania zadania także w domu.

Część druga:

7. Rozgrzewka

Postaraj się, aby zarówno pierwsza, jak i druga część zajęć rozpoczynała się od pewnego rodzaju rozgrzewki umysłowo – ruchowej. Dzięki niej szybko dostrzeżesz wśród uczestników zajęć zapał i chęć do dalszej pracy, dodatkowy dopływ energii a także szczery uśmiech. Ponadto, niejako przy okazji będziesz miał wiele szans na wdrażanie ćwiczeń rozwijających refleks, twórcze myślenie oraz umiejętności interpersonalne. Powinieneś także wiedzieć, że jest to dobry moment na obserwację zachowania dzieci oraz pogłębianie relacji grupowej. Pamiętaj o przełamaniu bariery – śmieję się oraz baw razem ze wszystkimi uczestnikami zajęć. To jest wasz czas!

Osoba, która...

Postaraj się, aby uczestnicy ustawili się w linii po jednej stronie sali. Następnie poinformuj, że będziesz podawał różne zdania określające różnorodne przekonania i doświadczenia. Osoby, zgadzające się z tym, co mówi przechodzą na prawą stronę sali. Staraj się wymyślać kilka mniej lub bardziej popularnych przykładów (np. osoby, które potrafią skakać na skakance; osoby, które kiedykolwiek były u dentysty; osoby, które mają alergię na orzechy; osoby, które lubią musztardę itd.) a dzieci, które zgadzają się z podanymi informacjami, zmieniają miejsce. Jeśli osoba stojąca po prawo zgadza się z kolejnymi zdaniami, nie zmienia już swojego miejsca. Gra toczy się do momentu, aż wszyscy uczestnicy zajęć znajdą się po prawej stronie.

8. Twórcze skrótkowce

Postaraj się zainteresować uczniów technikami ułatwiającymi efektywną naukę. Wprowadź zagadnienia dotyczące akronimów i akrostychów. Przekonaj dzieci do tego, że każdy z nich w prosty sposób może nauczyć się nimi posługiwać. Wskaż, że akronimy są błyskotliwymi skrótkowcami, które tworzy się przez wymyślanie słów pomocniczych do definiowanego terminu. Powstałe wyrażenia powinny być z godne z kategorią zapamiętywanej definicji, choć to nie jest element obowiązujący zawsze. Warto pamiętać, że powstające słowa czasem powinny być także twórcze, co oznacza, że mogą zawierać elementy śmieszne, zaskakujące, wyolbrzymione lub niespotykane. W ten sposób na dużo dłużej pozostaną w pamięci. Tworzenie akrostychów polega natomiast na układaniu zdań, które pomagają zapamiętać kolejne elementy informacji. Pierwsze litery wymyślonego zdania są początkowymi literami elementów do zapamiętania. Utworzone zdanie podobnie, jak w przypadku akronimów nie musi być z godne z kategorią zapamiętywanych elementów, ale tworzenie zdań naprowadzających dodatkowo ułatwia ich zapamiętanie. Jeżeli chcielibyśmy, więc np. zapamiętać oceny świata, czyli Spokojny, Arktyczny, Indyjski oraz Atlantycki to moglibyśmy stworzyć akrostych brzmiący: Słynny aktor imituje aligatora. Zleć uczniom wykonie szóstego i

siódmego ćwiczenia zamieszczonego w Kartach pracy. Czas przeznaczony na ich realizację powinien wynosić około 10 minut.

9. Joga oka i umysłu

Za chwilę uczestnicy zajęć będą wykonywać ćwiczenia dotyczące podnoszenia sprawności czytania oraz poszerzania pola widzenia. Zanim jednak zaczniecie pracę nad tymi zadaniami w pierwszej kolejności wspólnie z uczniami wykonaj krótką rozgrzewkę, która poprawi ich efektywność. Zachęć do wzięcia udziału w różnorodnych ćwiczeniach oka oraz tych, które wzmagają uwagę i koncentrację. Postaraj się także, aby uczniowie przez chwilę mieli okazję się odprężyć. Mile widziane będą, więc ćwiczenia relaksacyjne i wyciszające. Przykłady zadań, które możesz wykorzystać zostały opisane poniżej. Powodzenia.

Balonowy bal

Przed rozpoczęciem zabawy przygotuj duży kawałek materiału (np. ze starego koca lub zasłony) w kształcie koła. Następnie poproś, aby każdy z uczestników zabawy napompował dwa balony i położył je na przygotowanym materiale łącznie z każdej strony. Teraz zadaniem uczestników jest falowanie materiałem unosząc go raz w dół, raz w górę. Ważne jest, żeby żaden balon nie wylądował na ziemi. Zabawie może towarzyszyć muzyka na przemian bardzo rytmiczna i spokojna. Przy szybszej muzyce trudniej będzie utrzymać balony na materiale.

Nic nie widzę, wszystko słyszę

Poproś, aby dzieci dobrały się w pary. Jedna osoba z zespołu jest pilotem samolotu i ma zamknięte oczy, natomiast drugie odgrywa rolę kapitana wieży kontrolnej i przy pomocy radia nadawczego kieruje samolotem w taki sposób, aby bezpiecznie wylądował na lotnisku. Pilot musi maksymalnie się skoncentrować gdyż jego zadaniem jest poruszanie się po nawierzchni, na której ustawione są przeszkody. Na podłodze można porozkładać kartki papieru, na które pilot nie może nadepnąć; ustawić innych uczestników zajęć, których pilot nie może dotknąć lub po prostu

rozłożyć włóczkę, po której pilot musi spacerować. Jeśli osoba, która ma zamknięte oczy pomyli się razem z kontrolerem lotu odpada z gry.

10. Trening efektywnego czytania

Zleć uczniom wykonanie ćwiczenia dotyczącego poszerzania pola widzenia. Plansze przedstawiające schematy dla tego rodzaju zadania zostały zamieszczone w załączniku. Następnie opowiedz w dwóch/trzech zdaniach, jakie zagadnienia porusza tekst pt. „Kłamczuszek” znajdujący się w Kartach Pracy. Tuż po tym płynnie przejdźcie do treningu szybkiego czytania według dowolnej strategii. Po przeczytaniu tekstu poproś dzieci rozwiązać ćwiczenia znajdujące się poniżej.

11. Doświadczenie

Postaraj się, aby na każdym zajęciach znalazł się czas na wykonanie prostego doświadczenia. Dzieci uwielbiają tego rodzaju aktywności zwłaszcza, gdy mogą brać w nich czynny udział, a nie tylko obserwować. Eksperymentowanie pozwala na rozwój wyobraźni, pobudzanie zmysłów oraz wcielanie się w rolę odkrywcy. W atrakcyjny sposób możliwe staje się weryfikowanie ciekawych i ważnych dla nauki pytań. Ponadto tworząc tego rodzaju okazje edukacyjne kształtuje się w uczniach postawę dociekliwości, która wydaje się być niezbędna w wielu sferach życia. Proponowane poniżej doświadczenie można przeprowadzić przy użyciu prostych środków, które znajdą się w każdym domu. Pamiętaj, aby wykonywać je zgodnie ze wskazówkami, a dzieciom powtarzać, że podczas wykonywania doświadczeń niezbędne jest zachowanie ostrożności.

CZY MOŻNA ZOBACZYĆ DŹWIĘK?

Materiały potrzebne do realizacji doświadczenia:

Miska, plastikowa folia, taśma klejąca, piasek, folia aluminiowa, latarka

Przebieg doświadczenia:

Na pustej misce rozciągnijcie plastikową folię i przymocujcie ją kawałkami taśmy klejącej. Folia powinna być dobrze napięta. Nasypcie

---

na wierzch trochę piasku i zaśpiewajcie coś lub zanućcie. Zwróćcie się w stronę miski albo postawcie ją obok głośnika. Jeśli foli zacznie drgać, ziarenka piasku będą podskakiwać w tak mowy lub muzyki. Teraz pośrodku foli połóżcie kawałek foli aluminiowej, błyszczącą stroną do góry. Oświetlcie ją od góry z ukosa latarką i obserwujcie odbicie foli na ścianie, albo na suficie. Gwarantuję, że będzie tańczyć w rytm fal dźwiękowych.

Wnioski:

Folia zostaje wprowadzona przez dźwięk w drgania, dzięki czemu ziarenka piasku czy promień światła zaczynają się poruszać.²

---

12. Pożegnanie

Poproś, aby dzieci usiadły w okręgu na podłodze. W tym momencie powtórz najważniejsze informacje z dwóch części zajęć. Uczestnicy mogą także wypowiedzieć się, co im się podobało w dzisiejszych zajęciach; co szczególnie zapamiętali oraz co chcieliby zmienić. Kiedy uporządkujecie wszystkie wiadomości pożegnajcie się w znany Wam już sposób:

Uczniowie razem z prowadzącym stają w kręgu. Odchylają ręce do tyłu oraz łapią się za biodra zacieśniając tym samym stworzone koło. Pochylając się do przodu z całych sił krzyczą:

*Już zajęcia są skończone,
Każdy idzie w swoją stronę.
Lecz niedługo się widzimy,
Nową wiedzę zgromadzimy!*

PS. Nie zapomnijcie równie energicznie wykrzyknąć także nazwy grypy!

---

² *Eksperymenty – Księga młodych odkrywców*; Kothe, R., (2010), wyd. Debit, Katowice; str. 39

KARTY PRACY UCZNIĄ
SCENARIUSZ 6
TEMAT ZAJĘĆ: F JAK FONOGRAF

Odkrycie: .....

Odkrywca: .....

Rok odkrycia: .....

Ćwiczenie 1.

Odstaniaj na kilka sekund poszczególne okienka i staraj się zapamiętywać, gdzie znajdują się wybrane cyfry. Następnie zasłoń dłońią całą lewą kostkę i spróbuj uzupełnić luki w kostce po prawej stronie.

8	12	10
21		11
7	6	3

Ćwiczenie 2.

Wymień jak najwięcej nowych i nietypowych zastosowań trąbki lub jej poszczególnych elementów. Pamiętaj, że każda twoja odpowiedź będzie dobra.

.....

.....

.....

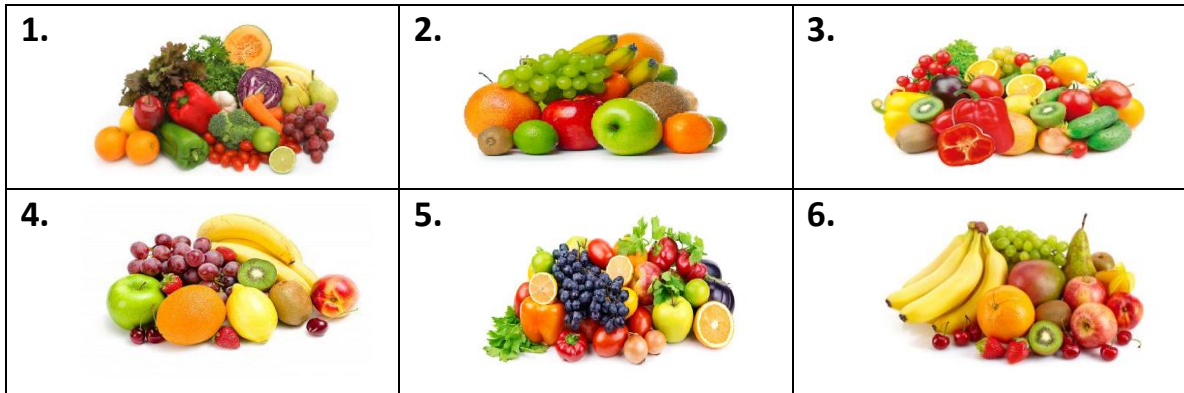
.....

.....

Ćwiczenie 3.

Jak najszybciej postaraj się odszukać element, który powtarza się na każdym z sześciu obrazków.

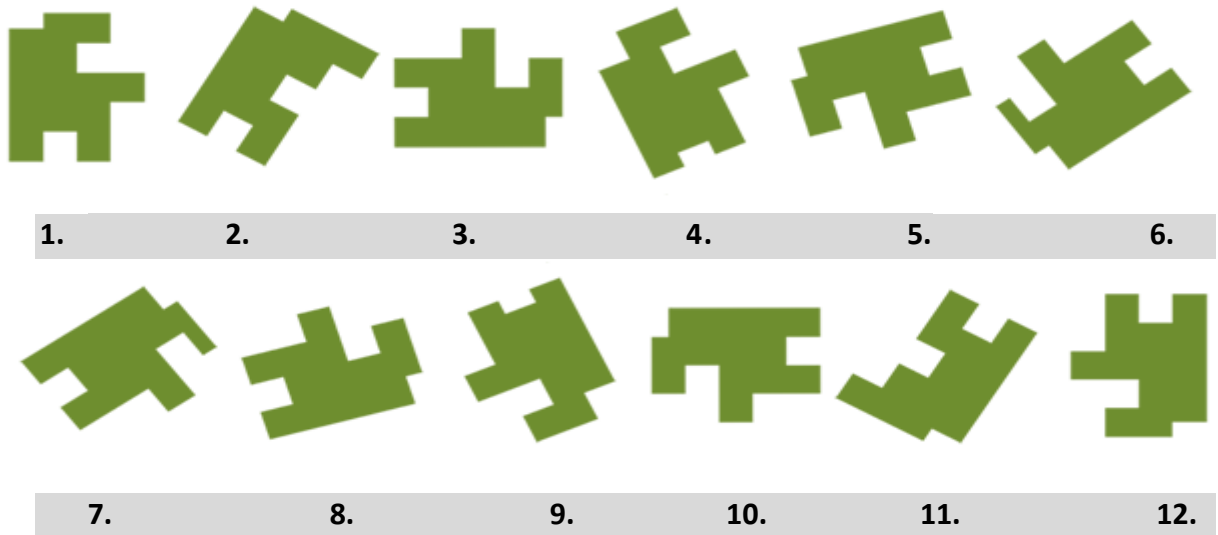
Ćwiczenie 4.

Twoim zadaniem jest ulepszenie wózka dla niemowląt. Na podstawie przedstawionych poniżej wyrazów zastanów się, co można z tych obiektów zapożyczyć i wykorzystać do jego udoskonalenia.

- Okulary przeciwsłoneczne.....
- Doniczka.....
- Hulajnoga.....
- Mikrofon.....

Ćwiczenie 5.

Poniżej przedstawione zostały nietypowe figury. Przypatrz się im dokładnie a następnie zaznacz, które z nich są identyczne.

Ćwiczenie 6.

Przed chwilą dowiedziałeś/aś się, czym są akrostychy. Spróbuj samodzielnie stworzyć kilka przykładów akrostychów zawierających informacje wymienione poniżej:

a. Sąsiedzi Polski: *Niemcy, Czechy, Słowacja, Ukraina, Białoruś, Rosja, Litwa.*

.....
.....

b. Przypadki w języku polskim: *mianownik, dopełniacz, celownik, biernik, narzędnik, miejscownik, wołacz.*

.....
.....

c. Litery, po których w języku polskim piszemy „rz”: *p, b, t, d, k, g, w, ch.*

.....
.....

Ćwiczenie 7.

Wiesz już, że akronimy to inaczej skrótowce, które najczęściej złożone są z pierwszych liter wyrazów skracanego wyrażenia. Co do zasady, więc skrót AGD oznacza artykuły gospodarstwa domowego, natomiast imię ADEK zawiera w swojej nazwie wszystkie witaminy, które rozpuszczają się w tłuszczach. Twoim zadaniem będzie dopisanie odpowiednich wyrazów do podanych skrótów, tak aby zyskały nowy sens.

W-F.....

CKE.....

PAN .....

MCK.....

BBC .....

Ćwiczenie 7.

Przeczytaj tekst a następnie odpowiedz na pytania znajdujące się poniżej.

Kłamczuszek

Dawno temu, za lasami, za górami i potężnym oceanem, w odległej krainie żył sobie chłopczyk o imieniu Pablo. Mieszkał on w małej wiosce nieopodal dużego miasta – Morelia, wraz z całą swoją rodziną. Jego rodzice nie mieli za dużo pieniędzy, dlatego Pablo, już jako dziecko, musiał sprzedawać kapelusze. Był bardzo miłym chłopcem, lecz miał problem z jedną rzeczą: zawsze kłamał. Nikt w wiosce nie traktował go poważnie, ponieważ już nie raz opowiadał zmyślane historie, przez które miał kłopoty. Kiedy Pablo mówił, o tym, co widział, wszyscy wiedzieli, że zmyśla; kiedy mówił, że coś dostał – domyślali się, że to ukradł. Nawet jego rodzice nie wiedzieli, kiedy mówi prawdę i czy mają go słuchać. Przez te swoje kłamstwa Pablo nie miał żadnych przyjaciół i często było mu smutno. Dlatego jeszcze więcej kłamał, bo chciał mieć jakiegoś przyjaciela. Chciał, aby go ktoś lubił.

Pewnego dnia do wioski przybył znany naukowiec – pan Johnson, który był archeologiem. Kupił on od Pablo osła i od tego dnia chłopiec musiał im wszędzie towarzyszyć, bo podobno osioł słuchał tylko jego. Pan Johnson szybko się zorientował, że Pablo nie mówi prawdy i było mu go szkoda. Widział, że chłopczyk w zmaganiu się ze sobą potrzebuje pomocy.

Któregoś dnia pan Johnson wyjechał z wioski, lecz przedtem dał Pablo młotek oraz gwoździe i poprosił go, by ten wbijał je w drewniany palik za każdym razem, jak skłamię. Następnego ranka Pablo spotkał swego kolegę – Pańczo. Wspomniał mu o naukowcu i młotku, powiedział mu też, że dostał od niego krawat w kropki i buty nabijane srebrnymi ćwiekami. Pańczo bardzo chciał zobaczyć te prezenty, jednak Pablo powiedział, że ich nie ma przy sobie, bo są jeszcze w banku. Znowu skłamał.

Pablo przypomniał sobie o prośbie pana Johnsona, że powinien teraz wbić gwoździe w drewniany palik. Zdecydował jednak, że tego dnia sobie odpuści. Następnego ranka Pablo zmienił zdanie i postanowił wbić wszystkie gwoździe. Kiedy wziął się do roboty, właśnie przechodził tamtędy Pańczo, więc Pablo wyjaśnił mu, że wbija gwoździe, by powiesić na nich swoje kapelusze. I mówiąc to, wbił następny gwoździe w palik.

Kiedy naukowiec wrócił do wioski, zobaczył, że cały palik był pokryty gwoździami. Cieszył się, że Pablo był poslušny. Teraz pan Johnson dał mu następne zadanie: kazał wyciągnąć wszystkie gwoździe z palika. Pablo wiedział, że to nie będzie łatwe zadanie, ale po dłuższym czasie wszystkie gwoździe leżały już na ziemi. Zadowolony z siebie zawołał pana Johnsona. Ten, gdy zobaczył, że

Pablo już skończył, dał mu następne zadanie: kazał mu usunąć wszystkie dziury po gwoździach. Pablo stwierdził, że jest to niemożliwe.

— Blizny zawsze tam pozostaną — stwierdził pan Johnson — Kiedy kłamiesz, takie same blizny pozostaną na tobie. Ludzie ci nie uwierzą, nawet wtedy, gdy powiesz im prawdę.

Słowa pana Johnsona trafiły do serca Pablo. Chłopiec wiedział, że pan Johnson chce mu pomóc, że go nie potępia ani nie osądza. Pablo zrozumiał, że robił źle i postanowił, że już nigdy nie będzie kłamał. Pobiegł do domu i powiedział o wszystkim rodzicom. Powiedział im, co mówił mu pan Johnson i przeprosił rodziców za wszystkie kłamstwa³.

[497]

1. Czym zajmował się znany naukowiec, który odwiedził wioskę Pablo?

- a. Naukowiec z wykształcenia był chemikiem, ale od niedawna zajmował się astrologią.
- b. Naukowiec był znanym archeologiem.
- c. Naukowiec był lekarzem, który interesował się chorobami zakaźnymi.
- d. Naukowiec był znanym astronomem.

2. Co powiedział Pablo, kiedy przechodzący Pańczo zobaczył, jak wbija gwoździe w deski?

- a. Pablo powiedział, że wykonuje wieszak na kapelusze, które sprzedaje.
- b. Pablo powiedział, że wbija gwoździe na zlecenie pana Johnsona.
- c. Pablo powiedział, że wbija gwoździe, aby stworzyć straszak na okoliczne ptaki.
- d. Pablo powiedział, że pomaga tacie w naprawie płotu, który ostatnio został zniszczony przez osły.

3. Nieopodal, jakiego miasta leżała wioska, w której mieszkał Pablo?

- a. Wioska leżała nieopodal dużego miasta – Maseru.
- b. Wioska leżała nieopodal dużego miasta – Manila.
- c. Wioska leżała nieopodal dużego miasta – Marrakesz.
- d. Wioska leżała nieopodal dużego miasta – Morelia.

---

³ Ewa Kurzawska; *Bajka dla dziecka, które kłamie – Kłamczuszek*; w: Szufłada z bajkami; str. 186; Jelenia Góra, 2010; (dostęp 27.10.2018r. http://www.dbc.wroc.pl/Content/3913/szuflada_z_bajkami.pdf)

SKRYPT DLA NAUCZYCIELA

SCENARIUSZ 6

TEMAT ZAJĘĆ: F JAK FONOGRAF

*Czas trwania zajęć przewidziany został na dwie jednostki lekcyjne.
Grupą docelową są uczniowie w wieku od 9 do 13 lat
uczęszczający na zajęcia z efektywnej nauki.*

Cele dydaktyczne:

A. Uczeń potrafi:

- Uczeń potrafi wykonywać ćwiczenia wprowadzające do efektywnej nauki;
- Uczeń potrafi brać udział w ćwiczeniach aktywizujących związanych z rozgrzewką ruchowo-umysłową;
- Uczeń potrafi powiedzieć, czym są akronimy i akrostychy;
- Uczeń potrafi rozwiązywać problemy twórcze z przy pomocy techniki słów przypadkowych;
- Uczeń potrafi wykonywać ćwiczenia związane z treningiem efektywnego czytania;
- Uczeń przy pomocy kostek do gry potrafi wykonywać ćwiczenia rozwijające pamięć wzrokową;
- Uczeń potrafi opowiedzieć historię wynalezienia i opatentowania fonografu;
- Uczeń potrafi wykonać doświadczenie opisane w scenariuszu oraz podaje płynące z niego wnioski;
- Uczeń potrafi podejmować aktywność twórczą;
- Uczeń potrafi myśleć w sposób oryginalny i innowacyjny;
- Uczeń potrafi wyrażać i uzasadniać własne zdanie;
- Uczeń potrafi pracować samodzielnie oraz w grupie.

B. Uczeń zna/ uczeń wie:

- Uczeń wie, na czym polega trening efektywnej nauki;

- Uczeń wie, jakie reguły ułatwiają szybkie czytanie oraz czytanie ze zrozumieniem;
- Uczeń wie, czym są akronimy oraz akrostychy;
- Uczeń wie, na czym polega technika słów przypadkowych;
- Uczeń wie, jak przy pomocy kostek do gry można ćwiczyć refleks oraz pamięć wzrokową;
- Uczeń wie, jak wynaleziono i opatentowano fonograf;
- Uczeń wie, jakie wnioski płyną z doświadczenia przeprowadzonego na zajęciach;
- Uczeń wie, jak wyglądają ćwiczenia aktywizujące związane z rozgrzewką ruchowo-umysłową;
- Uczeń wie, jak efektywnie pracować w grupie.

C. Postawy ucznia:

- Uczeń dzięki przygotowanym ćwiczeniom rozwija postawę otwartości dla zdobywania wiedzy;
- Uczeń dzięki opisanym eksperymentom rozwija postawę dociekliwości naukowej;
- Uczeń dzięki zadaniom twórczym rozwija postawę tolerancji dla nieszablonowych i oryginalnych rozwiązań;
- Uczeń dzięki ćwiczeniom grupowym rozwija postawę akceptacji i szacunku dla pomysłów innych uczestników zajęć;

Przy pomocy proponowanego scenariusza będziesz mieć okazję do:

- Stworzenia możliwości zintegrowania się uczestników zajęć;
- Kształcenia umiejętności czytania ze zrozumieniem;
- Poprawiania tempa czytania oraz szerokości pola widzenia;
- Prezentowania technik efektywnej nauki;
- Przedstawiania metod skutecznego zapamiętywania;
- Ćwiczenia pamięci błyskotliwej oraz wzrokowej;
- Pobudzania myślenia problemowego oraz innowacyjnego;
- Rozwijania wyobraźni twórczej;
- Prezentowania ciekawych i prostych eksperymentów chemicznych lub fizycznych;

- Stosowania ćwiczeń relaksacyjnych oraz dramowych;
- Kształcenia umiejętności pracy w grupie.

Umiejętności, którą ułatwią Ci prowadzenie zajęć:

- Umiejętność posługiwania się synkretycznymi metodami efektywnej nauki;
- Umiejętność posługiwania się wiedzą z zakresu procesu twórczego i myślenia dywergencyjnego;
- Umiejętność modyfikowania proponowanego materiału w zależności od indywidualnych potrzeb i wieku grupy, z którą pracujesz;
- Umiejętność monitorowania postępów dziecka;
- Umiejętność prowadzenia dyskusji grupowej;
- Umiejętność opowiadania historii w sposób narracyjny;
- Umiejętność przeprowadzenia opisanego w scenariuszu doświadczenia.

Wykaz środków dydaktycznych niezbędnych realizacji scenariusza:

Ćwiczenia aktywizujące:	<ul style="list-style-type: none"> • Balony; • Materiał w kształcie koła; • Chusta; • 12 przedmiotów codziennego użytku; • Opaski na oczy.
Eksperyment:	<ul style="list-style-type: none"> • Miska; • Plastikowa folia; • Taśma klejąca; • Piasek; • Folia aluminiowa; • Latarka

Opcjonalnie do realizacji doświadczenia możesz także przygotować fartuszki laboratoryjne, jednorazowe rękawiczki oraz okulary ochronne. Pamiętaj jednak, że nie jest to obowiązkowy warunek.